

DER MEISTER UND SEIN SCHÜLER

Adriaen van Ostade und Cornelis Dusart

Der Haarlemer Maler Adriaen van Ostade (1610–1685) lernte sein Handwerk in den 1620er-Jahren bei einem der berühmtesten Porträtmaler der Niederlande, Frans Hals (1580/85–1666). Dieses meisterhafte Können gab er als Lehrer weiter, vor allem an seinen Meisterschüler Cornelis Dusart (1660–1704). ¶ Die Radierkunst dagegen erlernte Van Ostade nicht. Diese Technik brachte er sich autodidaktisch bei. Anders als sein Zeitgenosse Rembrandt wagte er sich jedoch nicht spontan an die Radierplatte. Detailliert ausgearbeitete Vorzeichnungen bildeten stets die Grundlage seiner Radierungen, für die er sich ein feines und variantenreiches Linienspektrum angeeignet hatte. Mit seinen Genrestücken – seien es Gemälde, Zeichnungen oder Grafiken – gilt er heute als der maßgebliche Künstler, der das einfache, bäuerliche Leben des 17. Jahrhunderts festhielt. Gleichermaßen trifft auf seinen Schüler Cornelis Dusart zu, der sogar zahlreiche Kunstwerke seines Lehrmeisters nach dessen Tod vollendete. Was beide auszeichnen, sind die oft mit zeitgenössischen Sittenbildauffassungen oder gesellschaftlichen Moravvorstellungen verknüpften, doch immer mit einem hohen Wahrheitsgehalt fast spiegelbildlich festgehaltenen Alltagsszenen. Sie lassen das typisch niederländische Gemeinschafts- und Zusammengehörigkeitsgefühl der Zeit lebendig werden – sowohl das einer Familie als auch das eines ganzen Dorfes. ¶ Die Kabinettausstellung präsentiert 19 Radierungen der beiden Künstler sowie eine originale Radierplatte aus dem Jahr 1671. Die ausgestellten Objekte – 17 davon Leihgaben aus der Tuliba Collection – präsentieren sich einerseits einfach und schlicht, andererseits detailreich, sogar malerisch. Eines haben sie alle gemein: Sie vermitteln anschaulich das Gefühl von Gemeinschaft im Goldenen Jahrhundert der Niederlande.

DE MEESTER EN ZIJN LEERLING

Adriaen van Ostade en Cornelis Dusart

De Haarlemse schilder Adriaen van Ostade (1610–1685) heeft zijn handwerk in de jaren twintig van de 17de eeuw bij een van de wel beroemdste portrettschilders van Nederland geleerd, Frans Hals (1580/85–1666). Deze meesterlijke vaardigheden gaaf hij als leraar verder, vooral aan zijn leerling van de meesterklas Cornelis Dusart (1660–1704). ¶ De kunst van het etsen daarentegen leerde Van Ostade niet, deze techniek heeft hij zich autodidactisch bijgebracht. Anders dan zijn tijdgenoot Rembrandt werkte hij niet spontaan aan de koperplaat. Gedetailleerd uitgewerkte voorsteken vormden steeds de basis voor zijn etsen, voor wie hij zich een fijn gevarieerd spectrum van lijnen heeft toegeëigend. Met zijn genrestukken – hetzij schilderijen, tekeningen of prenten – geldt hij vandaag de

dag als de toonaangevend kunstenaar die het eenvoudige boerenleven in de 17de eeuw vasthield. Hetzelfde geldt voor zijn leerling Cornelis Dusart die talrijke kunstwerken van zijn meester naar diens dood heeft voltooid. Kenmerkend voor beiden zijn de vaak met toenmalige opvattingen van zedelijkheid of maatschappelijke morele voorstellingen gepaarde alledaagse scènes, die altijd met een hoge waarheidsgehalte bijna een spiegelbeeld van de realiteit weergeven. De werken van de twee kunstenaars laten het typisch Nederlandse gemeenschaps- en samenhorigheidsgevoel levendig worden – zowel het familiaire als ook dat van een heel dorp. ¶ De cabinet tentoonstelling presenteert 19 etsen van de twee kunstenaars zoals een originele koperplaat uit 1671. De objecten – 17 zijn bruiklenen van de Tuliba Collection – zijn op de ene kant eenvoudig en sober, op de andere kant gedetailleerd, soms zelfs schilderachtig. Maar eens verbind ze alle: ze veraanschouwijken duidelijk het gevoel van gemeenschap in de Nederlandse Gouden Eeuw.

THE MASTER AND HIS STUDENT

Adriaen van Ostade and Cornelis Dusart

The Haarlem painter Adriaen van Ostade (1610–1685) learned his artistic craft in the 1620s from one of the most famous portrait painters of the Netherlands, Frans Hals (1580/85–1666). He passed on his masterly skills as teacher, especially to his master student Cornelis Dusart (1660–1704). ¶ However, Van Ostade was not trained in the art of etching, he acquired this technique autodidactically. Unlike his contemporary Rembrandt, he did not dare to work on the copperplate without preparatory drawing that always formed the basis of his etchings, for which he had acquired a fine and varied line spectrum. With his genre pieces – be it paintings, drawings or graphics – he is now regarded as the key artist capturing the simple, rural life of the 17th century. The same applies to his student Cornelis Dusart, who completed even numerous of his master's artworks after his death. What characterises both are the almost mirror-inverted captured everyday life scenes that are often associated with contemporary genre pictures or social moral concepts, but always of a high degree of truth. They bring the typically Dutch sense of community and togetherness at that time to life – both of a family as well as of an entire village. ¶ The showcase exhibition presents 19 etchings of the two artists as well as an original copperplate from 1671. The objects – of which 17 are loans from the Tuliba Collection – present themselves on the one hand simple and plain, on the other hand rich in detail, even picturesque. They all have one thing in common: They vividly demonstrate a highly authentic impression of the sense of community in the Dutch Golden Age.

ADRIAEN VAN OSTADE (1610 – Haarlem – 1685)
Der Quacksalber | De kwakzalver | The Quacksalver, 1648
Radierung | Ets | Etching, 148 x 122 mm
Leihgabe | Bruikleen | Loan: Tuliba Collection TP 0108

ADRIAEN VAN OSTADE (1610 – Haarlem – 1685)
Der Schulmeister | De schoolmeester | The Schoolmaster, ca. 1671–79
Radierung | Ets | Etching, 91 x 83 mm
Leihgabe | Bruikleen | Loan: Tuliba Collection TP 0101

ADRIAEN VAN OSTADE (1610 – Haarlem – 1685)
Der Bauer in der Haustür | Boer leunend op onderdeur | Peasant Leaning on his Doorway, ca. 1653
Radierung und Kaltnadel | Ets en drogenaald | Etching and Drypoint, 105 x 91 mm
Leihgabe | Bruikleen | Loan: Tuliba Collection TP 0099

ADRIAEN VAN OSTADE (1610 – Haarlem – 1685)
Die Angler | Twee vissers op een brug | The Anglers, ca. 1647
Radierung | Ets | Etching, 110 x 160 mm
Leihgabe | Bruikleen | Loan: Tuliba Collection TP 0103

ADRIAEN VAN OSTADE (1610 – Haarlem – 1685)
Mann und Frau in Unterhaltung | Man en vrouw in gesprek voor een herberg | Man and Woman Conversing, ca. 1671
Radierung | Ets | Etching, 96 x 79 mm
Leihgabe | Bruikleen | Loan: Tuliba Collection TP 0100

ADRIAEN VAN OSTADE (1610 – Haarlem – 1685)
Die Unterhaltung | Man en vrouw in gesprek | Man and Woman Talking, ca. 1648
Radierung | Ets | Etching, 103 x 83 mm
Leihgabe | Bruikleen | Loan: Tuliba Collection TP 0105

ADRIAEN VAN OSTADE (1610 – Haarlem – 1685)
Die Backgammon-Spieler | Trictrac spelers in een herberg | The Backgammon Players, ca. 1668
Radierung und Kaltnadel | Ets en drogenaald | Etching and Drypoint, 84 x 73 mm
Leihgabe | Bruikleen | Loan: Tuliba Collection TP 0106

ADRIAEN VAN OSTADE (1610 – Haarlem – 1685)
Der Raucher und der Trinker | De roker en de drinker | The Smoker and the Drinker, ca. 1671–79
Radierung | Ets | Etching, 79 x 63 mm
Leihgabe | Bruikleen | Loan: Tuliba Collection TP 0102

ADRIAEN VAN OSTADE (1610 – Haarlem – 1685)
Der Tanz im Wirtshaus | Dans in de herberg | The Dance in the Inn, ca. 1652–54
Radierung | Ets | Etching, 242 x 316 mm
Draiflessen Collection (Liberna), Mettingen Inv.-Nr. P 226

CORNELIS DUSART (1660 – Haarlem – 1704)
Der Violinspieler im Wirtshaus | Vioolspeler in herberg | The Violin Player Seated in the Inn, 1685
Gegendruck | Proefdruk | Counterproof, 278 x 250 mm
Leihgabe | Bruikleen | Loan: Tuliba Collection TP 0097

CORNELIS DUSART (1660 – Haarlem – 1704)
Der Violinspieler im Wirtshaus | Vioolspeler in herberg | The Violin Player Seated in the Inn, 1685
Radierung | Ets | Etching, 278 x 250 mm
Leihgabe | Bruikleen | Loan: Tuliba Collection TP 0096

CORNELIS DUSART (1660 – Haarlem – 1704)
Das große Dorffest | De kermis | A Large Village Fair, 1685
Radierung | Ets | Etching, 263 x 340 mm
Leihgabe | Bruikleen | Loan: Tuliba Collection TP 0098

ADRIAEN VAN OSTADE (1610 – Haarlem – 1685)
Der Tanz unter der Weinlaube | Dansende boeren onder wingerdprieel | The Dance under the Trellis, ca. 1653
Radierung | Ets | Etching, Zustand | staat | state IV, 128 x 175 mm
Draiflessen Collection (Liberna), Mettingen Inv.-Nr. P 168 A

ADRIAEN VAN OSTADE (1610 – Haarlem – 1685)
Der Tanz unter der Weinlaube | Dansende boeren onder wingerdprieel | The Dance under the Trellis, ca. 1653
Radierung | Ets | Etching, Zustand | staat | state VI, 128 x 175 mm
Draiflessen Collection (Liberna), Mettingen Inv.-Nr. P 168 B

CORNELIS DUSART (1660 – Haarlem – 1704)
Das trunkene Paar | Het dronken paar | The Drunk Couple, 1685
Radierung | Ets | Etching, 130 x 108 mm
Leihgabe | Bruikleen | Loan: Tuliba Collection TP 0095

ADRIAEN VAN OSTADE (1610 – Haarlem – 1685)
Der Violinspieler und der kleine Leiermann | De violist en de draailierspeler | The Fiddler and the Hurdy-Gurdy Boy, ca. 1654–56
Radierung | Ets | Etching, 149 x 128 mm
Leihgabe | Bruikleen | Loan: Tuliba Collection TP 0111

ADRIAEN VAN OSTADE (1610 – Haarlem – 1685)
Der bucklige Violinspieler | De gebochelde vioolspeler | The Hunchbacked Fiddler, ca. 1654
Radierung | Ets | Etching, 163 x 113 mm
Leihgabe | Bruikleen | Loan: Tuliba Collection TP 0110

ADRIAEN VAN OSTADE (1610 – Haarlem – 1685)
Die Spinnerin (vor der Haustür) | De spinster | The Woman Spinning, 1652
Radierung und Kaltnadel | Ets en drogenaald | Etching and Drypoint, 137 x 174 mm
Leihgabe | Bruikleen | Loan: Tuliba Collection TP 0104

ADRIAEN VAN OSTADE (1610 – Haarlem – 1685)
Der Schuster | De schoenmaker | The Cobbler, 1671
Radierung | Ets | Etching, 188 x 149 mm
Leihgabe | Bruikleen | Loan: Tuliba Collection TP 0113/I

ADRIAEN VAN OSTADE (1610 – Haarlem – 1685)
Der Schuster | De schoenmaker | The Cobbler, 1671
Kupferplatte | Koperplaat | Copperplate, 188 x 149 mm
Leihgabe | Bruikleen | Loan: Tuliba Collection TP 0113/II

TITEL | TITEL | TITLE
Rückseite der Kupferplatte | Achterkant van de koperplaat | Back of the Copperplate